

Västerljung

Kvaliteter att bevara och utveckla

Västerljung har charmen av det lilla samhället kring kyrkan och skolan. Ett vackert odlingslandskap omger samhället samtidigt som närheten finns till stora närströvmråden rika på fornlämningar. En utbyggnad med bostäder stärker orten och ger möjlighet till utvecklad service.

Till Västerljungs identitet och styrkor hör:

- Naturen och kulturlandskapet
- Lugna, trygga boendemiljöer
- Den lantliga miljön
- Skolan
- Aktivt föreningsliv med starkt fokus på ortens utveckling
- Levande näringsliv såväl i tätorten som på landsbygden

Ortens struktur och utveckling

Västerljung ligger i dalgången mellan sjön Sillen och havsvikarna Hållsviken och Tureholmsviken. Dalgången är uppodlad och utgör den centrala odlingsbygden i Västerljungs socken. I öster och väster gränsar bebyggelsen till delvis skogsklädda höjdparter, i norr till öppen åkermark och i söder till järnvägen. Utanför den samlade bebyggelsen finns några mindre hussamlingar med friliggande villor. Västerljung har vuxit upp kring kyrkan och järnvägsstationen och består i huvudsak av friliggande villor. Ungefär hälften av villorna är byggda före 1950 och hälften har tillkommit senare. I början av 1990-talet byggdes knappt 50 bostäder i gruppbyggda småhus i Dalbyområdet vilket senare ledde till utbyggnad av skola, gymnastiksal, bibliotek samt två förskolor. Under 2000-talet har nya bostäder byggts i tätorten men också på landsbygden vilket har gjort att kommundelen har vuxit något dock inte i samma takt som övriga kommunen.

Järnvägen avgränsar orten söderut och den kommer att finnas kvar även efter att Ostlänken tagits i drift vilket

kommer påverka ortens utvecklingsmöjligheter. Själva Ostlänken påverkar framförallt landsbygden. Det finns ett stort antal fornlämningar i området. Ett stråk från kyrkan österut och vidare söderut mot Björke undantas därför till stora delar från ny bebyggelse där delar sedan Översiktsplan 2015 är markerat som prioriterad grönstruktur. Den äldre bebyggelsen kring stationen och kyrkan bör underhållas och vårdas på ett sådant sätt att den tidstypiska karaktären ej förvanskas.

Utgångspunkter och mål för Västerljungs utveckling:

- Västerljungs karaktär av mindre kyrkosamhälle bevaras och utvecklas.
- En måttfull utbyggnad med bostäder kan stärka underlaget för såväl offentlig som kommersiell service.
- Ny sammanhållen bebyggelse ska i huvudsak lokaliseras norr om järnvägen.
- Planera för en struktur som skapar förutsättningar för energieffektivitet och värmetetthet.

Nya boendeområden

Planeringen för Västerljung syftar till att stärka tätorten och möjliggöra för nya utbyggnadsområden i synnerhet norr om järnvägen med närhet till förskola och skola, Norrbyvallen och området runt kyrkan. Hänsyn behöver tas till höga kulturmiljövärden, närhet till järnvägen och anpassning till jordbrukslandskapet.

Nya boendeområden presenteras i webbkartan. Varje område redovisas med en kortare beskrivning av möjlig inriktning och faktorer som behöver särskilt utredas i kommande detaljplaneskede.

Verksamhetsmark och strategisk mark

Trosa kommun har utrett möjligheten att planera för ny verksamhetsmark i tätorterna. I Västerljung finns begränsade möjligheter men ett möjligt utbyggnadsområde har

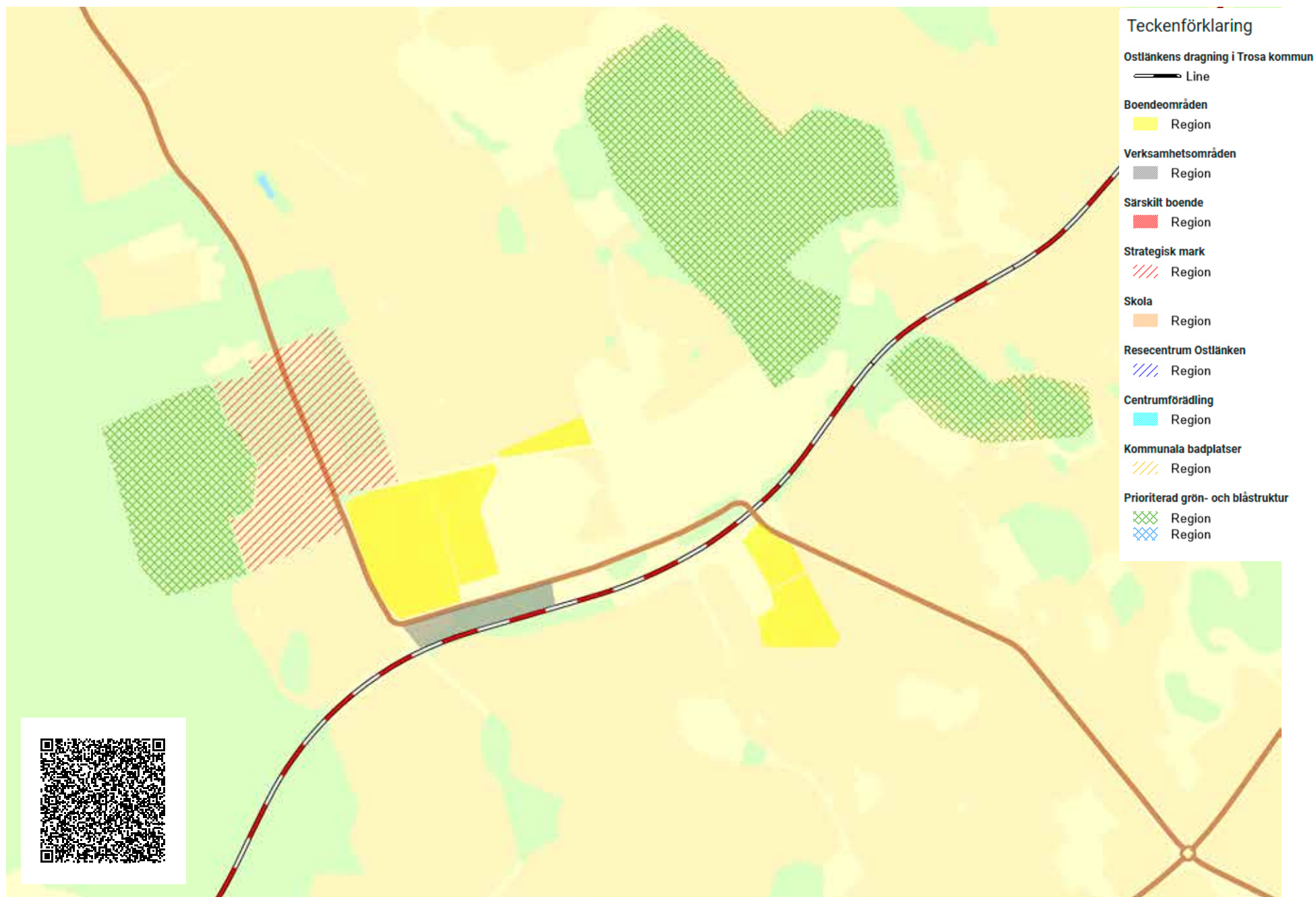
identifierats. Den förutsätter dock förändringar av dagens markanvändning. I orten har även områden markerats som strategisk mark. Dessa områden kan vara inriktade mot bostäder men även annan användning kan vara möjligt. I webbkartan presenteras förslag på framtida verksamhetsområden samt även strategisk mark. I beskrivningen presenteras inriktningen för respektive område samt viktiga faktorer att tänka på inför kommande detaljplanering.

Prioriterad grönstruktur

Västerljung är rikt på grönområden och i de flesta fall finns i dessa områden fornlämningar. Västerljung är en historisk bygd med lämningar av olika av olika slag varav den stora guldskatten är den mest kända. Nordost om tätorten finns ett större gravfält norr om Hammarbyvägen. Inom området har kommunen byggt ett uteklassrum och det finns information om de olika gravfälten på platsen. Utöver naturområdena har kommunen byggt ut Skolparken för både lek och rekreation. I webbkartan redovisas prioriterad grönstruktur i och omkring Västerljung.

Trafik och kollektivtrafik

Västerleden utgör huvudstråket genom Västerljung och Trafikverket är huvudman för vägen. Utmed Västerleden finns hållplatser och en smalare trottoar. Önskemål har funnits att ersätta dagens trottoar med en säkrare gång- och cykelväg men detta har inte varit möjligt att genomföra. Istället har kommunen för avsikt att bygga en gång- och cykelväg via Norrby gata mellan Norrbyvallen och de mer centrala delarna. Dialog pågår med Trafikverket om en förbättrad övergång mellan den kommande gång- och cykelvägen och Norrbyvallen. En passage som är viktig inte minst då Norrbyvallen utgör en viktig målpunkt både som idrottsanläggning men också med sin 24h-butik. Trosa kommun kommer fortsätta arbeta för att stärka kollektivtrafiken till och från Västerljung tillsammans med Region Sörmland.

Byggnad på landsbygden

Landsbygden i Trosa är attraktiv för boende vilket märkts under senare år då antalet bygglov och förhandsbesked varit högt. Kommunen ser positivt på en fortsatt utveckling av landsbygden och ger tydliga riktlinjer på vilket sätt ny bebyggelse får tillkomma. Tack vare goda kommunikationer och utbyggd digital infrastruktur finns goda förutsättningar för att kombinera det lantliga boendet med distansarbete och företagande. Förutsatt att ny bebyggelse går att förena med natur- och kulturvärden på platsen samt att friluftslivet inte påverkas negativt ser kommunen positivt på utvecklingen. I detta avsnitt redovisas förslag till rekommendationer för byggnad på landsbygden, dvs ej detaljplanlagda områden utanför tätorterna Trosa, Vagnhärad och Västerljung. Inledningsvis beskrivs allmänna riktlinjer för lokalisering och utformning av ny bebyggelse som gäller generellt inom hela kommunen. Därefter redovisas områdesspecifika riktlinjer i vissa geografiskt avgränsade områden.

Allmänna rekommendationer

Vid byggnation på landet är det viktigt att den nya bebyggelsen lokaliseras och utformas i enlighet med kringliggande bebyggelse och med anpassning till landskapet. Hus för permanentboende bör med hänsyn till möjligheten att ordna olika typer av samhällsservice i första hand lokaliseras i närheten av allmänt tillgänglig väg.

Byggnad utanför detaljplan – rekommendationer

Tillkommande bebyggelse bör främst ske i form av komplettering av befintliga bebyggelsegrupper. Samhällsbyggnadsnämnden kan dock bevilja bygglov i andra lägen om den nya bebyggelsen går att förena med natur- och kulturvärdena på platsen och om friluftslivet inte påverkas negativt. Det är då av stor vikt att samtliga kriterier uppfylls:

- Lokalisering av ny bebyggelse för helårsboende bör i första hand ske i närheten av allmänt tillgängliga

vägar. Nya byggnader ska inte placeras så att ett rationellt bedrivet jord- och skogsbruk förhindras, vilket bl a innebär att sammanhängande bruksområden på landsbygden inte bör splittras.

- Ny bebyggelse ska präglas av en helhetssyn så att värdefulla natur- och kulturmiljöer inte splittras.
- Vattentäkt med tillräcklig kapacitet och god kvalitet måste gå att ordna för den tilltänkta bebyggelsen. Avloppsvattnet måste genomgå tillräcklig rening med hänsyn till dess sammansättning och till recipientens kapacitet.
- Antalet byggnader per fastighet för bostadsändamål ska anpassas till omgivande och befintlig bebyggelsemiljö. Här gäller som rekommendation att på en fastighet eller samfällighet, som i huvudsak används för bostadsändamål, med areal under 3.000 kvm får endast en huvudbyggnad uppföras.
- Vid lokalisering av nya byggnader ska hänsyn tas till erforderliga skyddsavstånd med anledning av buller i form av trafik, järnväg m m, djurhållning och olika säkerhetsrisker.

Enstaka hus, byar, vid gårdar eller skogspartier/skogsbyr

Generellt gäller att ny enstaka bebyggelse i första hand lokaliseras i anslutning till befintliga bebyggelsegrupper för att därigenom undvika en olämplig utspridning i det öppna landskapet. Befintliga vägar kan då också samutnyttjas. Komplettering av byar bör ske genom förtätning, där den ursprungliga strukturen kan vara en ledning vid val av lämpliga lägen för nya hus.

Den sörmländska gårdstypen varierar och är i många fall kringbyggd. Den mer eller mindre fast sammanhållna gårdsbebyggelsen bör kompletteras på ett sådant sätt, att dess karaktär av klart avgränsad bebyggelsegrupp inte splittras. Detta är särskilt viktigt då den traditionellt ofta ligger tydligt exponerad i landskapet. Även avstyckning kring bostadshuset bör följa höjdpartiets naturliga gränser mot den öppna marken eller skogsbrynet. Höga torra lägen som lämnar den öppna jordbruksmarken obebyggd är

Jordbruksmark

Jordbruk är av nationell betydelse enligt 3 kap 4§ Miljöbalken. Trosa kommun menar att produktiv jordbruksmark endast undantagsvis kan omvandlas till annat även om marken i sig har lågt värde enligt äldre klassificeringar. I de fall jordbruksmark påverkas av planförslaget handlar det om begränsade ytor som av olika skäl bedömts ha ett lågt bruksvärde eller att de har stor betydelse för en fortsatt tätortsutveckling. Den förändrade användningen behöver särskilt motiveras i detaljplan. Att långsiktigt säkra jordbruket inom kommunen har strategiskt betydelse inför framtiden inte minst beredskapsskäl.

Därutöver har jordbruksmark stor betydelse för hur vårt landskap uppfattas. De öppna markerna är karaktäristiska för Sörmland och Trosa kommun. Mot bakgrund av detta är kommunen kritisk mot omvandling av jordbruksmark från traditionella grödor till exempelvis energiskog och liknande som kraftigt ändrar kulturlandskapet.

Trosa kommun menar att jordbruksmark i vissa fall får tas i anspråk i tätortsnära lägen för bebyggelse och anläggningar om det behövs för att säkerställa en hållbar utveckling av kommunens tätorter. Tillkomst av ny bebyggelse som gynnar generationsväxling i jordbruket eller som innehåller verksamheter som kompletterar jordbruksdriften kan medges på jordbruksmark om inga mer lämpliga alternativ finns. Samtidigt ska ny bebyggelse, vägar och annan infrastruktur placeras så att den inte försvårar ett rationellt jord- eller skogsbruk.

Lokalisering av nya bebyggelsegrupper

Kommunen är i vissa fall positiv till lokalisering av nya bebyggelsegrupper utanför tätorterna. Utöver den grundläggande förutsättningen att bebyggelsen ska gå att förena med natur-, kulturmiljö- och rekreationsvärden på platsen och de generella rekommendationerna för byggnad utanför plan, är det främst den aktuella platsen som

styr lämpligheten. Det kan bland annat röra frågor som landskapsbild, estetiska värden och möjligheter att ordna kollektivtrafik. I känsliga lägen kan särskilda krav angående storlek, materialval, färgsättning och avloppslösning komma att ställas. Krav kan också komma att ställas på detaljpanelläggning för att pröva den nya bebyggelsegruppen i ett sammanhang.

Tomtplatsens utformning och val av hustyp

Om grannhuset är placerat längs vägen bör även det nya huset få samma placering. Uthus passar väl in i regionens bebyggelsehistoria, men uthus som t ex garage är en sekundär byggnad som bör få en diskret placering längre in på tomten gärna i närheten av huvudbyggnaden. Även en traditionellt utformad byggnad kan genom en olämplig placering ge ett främmande intryck i landskapet. Hänsyn måste tas till befintliga terrängförhållanden och vegetation. Vid placering i slänt är exempelvis en måttligt hög sockel naturlig. Gammalt och nytt kan förenas på ett harmoniskt sätt genom att ge nya hus en utformning med drag karaktäristiska för den ursprungliga bebyggelsen och med material och färg som är vanliga i trakten. Omfattande markarbete ska undvikas med hänsyn till omgivande miljö.

Områden där krav på detaljplan kan hävdas

I huvudsak är tätorterna och de flesta fritidshusområdena detaljpanelagda där även strandskydd vid behov är hanterat i detaljplanen. I tätorternas närområden eller i andra områden med stort bebyggelsetryck kan krav ställas på att upprätta detaljplan. Krav kan även ställas på att enstaka ny byggnad ska prövas i detaljplan för att säkerställa en framtida ändamålsenlig användning av området eller där en ny enstaka byggnad kan få betydande påverkan på omgivningen. Avsikten med detta är att säkerställa en framtida ändamålsenlig användning av området. Detaljplan kan också krävas i områden där ny enstaka byggnad får betydande påverkan på omgivningen. Generellt utgår PBL ifrån kommunalt huvudmannaskap för allmänna platser. Vid planläggning utanför tätorterna är inriktningen dock enskilt huvudmannaskap för allmän plats.

Lagen om allmänna vattentjänster

I samband med ändringen av Lagen om allmänna vattentjänster som trädde i kraft 2023 regleras att samtliga kommuner ska ha en aktuell vattentjänstplan. Trosa kommun antog sin i slutet av 2023. Den nya lagstiftningen möjliggör för enskilt huvudmannaskap för större gemensamma avloppsanläggningar. Detta är positivt då det tidigare utgångsläget att kommunen alltid ska vara huvudman begränsade möjligheten till en anpassad hållbar lösning.

I områden där detaljplanekrav hävdas är ofta en gemensam avloppsanläggning att föredra. Om antalet tillkommande bebyggelseenheter är tillräckligt stort kan Lagen om allmänna vattentjänster i vissa fall komma att praktiseras. För Trosa kommun finns i dagsläget framför allt två områden som kan omfattas av lagstiftningen, Korsnäs udde och Gisekvarn. Såväl Korsnäs udde som Gisekvarn är i stor utsträckning utpräglade fritidshusområden med begränsade byggrätter och det finns ingen gemensam lösning för vatten och avlopp. Generellt har båda områdena en mycket låg permanentningsgrad. I kommunens vattentjänstplan hanteras framtida anslutningar av fritidshusområden och därmed utbyggnad av det kommunala va-nätet.

Byggnation inom och utanför sammanhållen bebyggelse

Begreppet sammanhållen bebyggelse infördes i Plan- och bygglagen 1987 och har justerats över tid. Med sammanhållen bebyggelsen avses bebyggelse på tomter som gränsar till varandra eller skiljs av väg, gata eller parkmark. Samtliga nedanstående kriterier ska vara uppfyllda:

- Bebyggelsen ska bestå av minst 3 byggnader
- Byggnaderna ska vara placerade på minst 2 tomter
- Tomterna ska gränsa till varandra eller skiljas åt endast av en väg, gata eller parkmark

För att klargöra om ett område kan definieras som sammanhållen rekommenderas att göra en avstämning med

Samhällsbyggnadskontoret. Genom de s k Attefallsreglerna finns flera bygglovsbefriade åtgärder med möjlighet att bygga till befintlig huvudbyggnad med en bruttoarea om 15 kvm vid ett tillfälle, bygga takkupor inom vissa begränsningar samt uppföra sk attefallshus på upp till 30 kvm, utöver den sedan tidigare godkända friggeboden på 15 kvm. För både friggebod och attefallshus gäller att byggrätten kan fördelas på flera byggnader men att maximal byggnadsarea är 15 respektive 30 kvm och för tillbyggnaden av huvudbyggnaden gäller bruttoarea. Det betyder 15 kvm i ett plan eller om det exempelvis byggs i två plan 7,5 kvm/plan. För utbyggnad av huvudbyggnad, takkupa eller attefallshus gäller anmälningsplikt. Attefallsreglerna ses just nu över i syfte att göra dem mer generösa. Observera att dispens krävs inom områden med strandskydd.

Kustområdet

Trosas skärgård är en av kommunens viktigaste tillgångar. Här finns höga natur- och kulturvärden och området är mycket betydelsefullt för besöksnäringen. Inom området finns flera naturreservat och den marinbiologiska forskningsstationen på Askö. Flera av kommunens fritidshusområden är belägna här. Kustområdet omfattar skärgårdens övärld och fastlandets kustnära delar. I de yttre delarna råder restriktivitet för ny bebyggelse och detaljplaner såväl på öar som fastland. Vid prövning av ny bebyggelse ska den enskildes intresse att utveckla sin fastighet vägas mot de höga natur-, kultur- och friluftsvärdena, samt till övriga allmänna intressen som finns i området, som exempelvis turism. Utmed kusten råder utökat strandskydd på upp till 300 m om det inte finns en detaljplan som reglerar annorlunda. Kommunen lägger särskilt stor vikt vid de generella rekommendationerna avseende lokalisering och val av tomtplats m m inom området.

Ny bebyggelse får tillkomma som komplettering av befintliga bebyggelsegrupper under förutsättning att mark, som bedöms vara av allemansrättsligt intresse och/eller

av intresse för natur eller kulturvärden inte tas i anspråk. Detaljplanekrav kan i vissa fall hävdas för tillkommande bebyggelse. Bostäder som är nödvändiga för bedrivande av befintliga verksamheter och för succession inom familjeföretag tillåts. För att möjliggöra att nya verksamheter kommer till stånd som står i samklang med bevarande av natur- och kulturvärdena, ska byggnader för dessa verksamheters behov samt bostäder som är nödvändiga för verksamhetens bedrivande tillåtas.

Strandskydd

Strandskydd råder vid havet och vid sjöar och vattendrag. Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Strandskyddet omfattar land- och vattenområdet 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd (strandskyddsområde). Området får av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer utvidgas till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att tillgodose strandskyddets syften. Inom Trosa kommun är strandskyddsområdet utökat till upp till 300 meter för stora delar av havskusten.

Sedan 1 juli 2025 gäller delvis nya strandskyddsbestämmelser. Några av förändringarna innebär att det generella strandskyddet tas bort vid insjöar mindre än en hektar stora och vattendrag smalare än två meter. Strandskyddet tas även bort vid sjöar och vattendrag som anlagts efter 1975. Dessutom kommer strandskydd inte per automatik att återinträda om en äldre detaljplan ersätts med en ny. För aktuell information rörande gällande strandskyddslagstiftningen hänvisas till kommunens hemsida.

Inom strandskyddsområde får inte:

- nya byggnader uppföras.
- byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar

eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt.

- grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar som avses i de två punkterna ovan, eller åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur eller växtarter.

Förbuden gäller dock inte:

- byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål, om de behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötseln och de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet.
- verksamheter eller åtgärder som har tillåts av regeringen enligt 17 kap. 1, 3 eller 4 § Miljöbalken eller som omfattas av ett tillstånd enligt denna balk eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken.
- kommunen får i det enskilda fallet ge dispens från förbudet i 7 kap 15 § Miljöbalken om det finns särskilt skäl enligt 7 kap 18 § och dispensen avser något annat än det som anges i 7 kap 18 a § 1 och 2 Miljöbalken. Om dispens meddelas, ska kommunen bestämma i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet.

För att strandskyddet ska kunna upphävas förutsätts att:

- den planerade bebyggelsen bidrar till en sammanhållen utvidgning av stadsmiljön.
- stränderna långsiktigt säkerställs som tillgängliga för allmänheten och för växt- och djurlivet.
- biotoper och viktiga rekreatiionsstråk redovisas som parkmark i detaljplan, d v s skyddas från exploatering. Viktigt att notera är att man för vissa typer av åtgärder utöver strandskyddsdispens även kan behöva ytterligare tillstånd såsom exempelvis bygglov eller marklov.
- åtgärden är förenlig med de särskilda skäl miljöbalken anger samt att åtgärden inte strider mot strandskyddets syften.

Trosa kommun har en ambition att tillgängliggöra och lyfta fram strandområdena i Trosa stad. Ett sätt att kunna göra det är att kombinera strandnära bebyggelse inom tätorten med att öppna upp med gångstråk och naturstigar samt att kunna klippa vassen inom avgränsade områden. Det är nödvändigt att strandskyddet kan hävas i Trosa tätorts strandområden för att staden ska kunna växa välplanerat. Exakt hur detta ska ske måste dock bedömas från fall till fall eftersom förutsättningarna på respektive plats kan skilja sig åt. Frågan kan bli aktuell i såväl bygglovsprövning som i detaljplaner.

Tillståndsgivning strandskydd

Trosa kommun är strandskyddsmyndighet och beslutar om strandskydd, i form av dispenser och i detaljplaner, inom kommunens geografiska områden med några undantag då Länsstyrelsen är beslutande. Det gäller när ärendet gäller järnväg eller allmän väg, åtgärder inom naturskyddsområden och statligt skyddade områden såsom Natura 2000. Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för kommunen i strandskyddsärenden och kan besluta att pröva och ändra kommunens beslut om att bevilja dispens. Länsstyrelsen kan även upphäva ett antagandebeslut av en detaljplan om strandskyddet inte hanterats i enlighet med miljöbalkens bestämmelser.

Landsbygdsutvecklingsområden, LIS

Trosa kommun saknar områden som uppfyller kraven för landsbygdsutvecklingsområden, s k LIS-områden.

Samrådsområden

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 11 kap 12 § Plan- och bygglagen 2010:900 att beslut om förhandsbesked och bygglov för nya byggnader och tillbyggnader som inte är att anse som kompletteringsåtgärder enligt 9 kap 31 a § Plan- och bygglagen 2010:900, inom de områden som är av betydelse för totalförsvaret skall prövas av

Länsstyrelsen. Utpekade samrådsområden finns redovisade i webbkartan och är av sådant intresse och förordnandet syftar till att så långt möjligt skydda områdena mot ny- och tillbyggnader som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. I Trosa kommun gäller detta delar av Askö och Tureholmshalvön.

Skydd för vattenförsörjning

Inom kommunen finns två kommunala vattentäkter samt ytterligare några enskilda. De kommunala täkterna skyddas av föreskrifter och skyddsområden. Inom dessa råder särskilda förutsättningar för byggnation och att t ex anlägga brunn, värmeanläggning eller enskild avloppsanläggning. Arbete pågår att ge Sörtuna vattentäkt nya skyddsområden och föreskrifter.

Byggförbud invid allmänna vägar

Med hänsyn till trafiksäkerheten gäller generellt byggförbud inom 12 meter från vägområdet enligt 47 § Väglagen. Bestämelsen gäller endast områden som inte är detaljplanlagda.

Byggförbud kring kraftledningar

Med hänsyn till nedfallande kraftledningar och magnetiska fält anger anger starkströmsföreskrifterna från Elsäkerhetsverket, ELSÄK-FS 2022:1, skyddsavstånd, höjder och föreskrifter beroende på anläggning. Detta behöver beaktas såväl i enskilda bygglov som i detaljplaner.

Fördjupningsområden

Fördjupningsområden omfattar områden utanför tätorterna där kommunen kan se ett behov av ytterligare studier. Skälet att lyfta fram dessa områden specifikt är att det i dessa tätortsnära områden råder ett större bebyggelsetryck än på övriga landsbygden. Dessa områden hanteras därför separat med särskilda rekommendationer.

Trosaåns dalgång

Trosaån rinner från sjön Sillen via Vagnhärad och Trosa till

Östersjön genom en uppodlad dalgång, inramad av bergs- och moränhöjder. Det är en jordbruksbygd med många fornlämningar, gårdar och sockenstugor. Under bronsåldern var dalgången en del i leden till Mälaren. Det största bosättningsområdet finns i Vagnhärad.

På ett ovanligt tydligt sätt kan man i landskapet se vattnets betydelse för bygdens lokalisering. I takt med landhöjningen har bebyggelsen utvecklats från höjdpartierna under sten- och bronsåldrarna via övergångszonen mellan morän och lera under järnåldern till dalgångens botten under modern tid. Området har varit en betydelsefull plats från bronsålder till senmedeltid.

Trosaåns dalgång är ett riksintresse för kulturmiljövården. Området omfattar stora delar av Vagnhärad tätort samt delar av Hunga strövområde. Trosaån är av stort intresse för naturvården. Förutom betydelsen för landskapsbilden har den stort värde för fritidsfisket och det rörliga friluftslivet. Rekommendationsområdets avgränsning har anpassats till befintliga vägar och vegetationsgränser. Observera att områdets avgränsning inte innehåller hela det område som är utpekade som riksintresse för kulturmiljövården.

Rekommendationer

Landskapet bör hållas öppet och skogsplantering inte tillåtas. Närsaltbelastning och utsläpp av andra skadliga ämnen bör begränsas. En skyddszon gentemot Trosaån för vissa typer av verksamhet är positivt för att minska miljöbelastningen, t ex genom att djurhållning undviks nära åstranden. Kompletteringar av befintliga bebyggelsemiljöer kan godkännas och byggnation i de delar av riksintresseområdet som är belagda inom Vagnhärad tätort bedöms inte påverka riksintressets kärnvärden i någon större utsträckning.

Hunga strövområde

Hunga strövområde är ett värdefullt närströvområde som

sträcker sig från Trosa tätort till Häradsvallen i Vagnhärad. Området är delvis kuperat och inbjuder till promenader och andra aktiviteter, exempelvis orientering, alpin skidåkning och längdåkning, vilket främst märks i de norra och sydliga delarna nära tätorterna. Söder om Vagnhärad finns belysta motionsspår och i anslutning till Trosa passerar Sörmlandsleden och ytterligare ett belyst spår. När det är möjligt anläggs skidspår i och i anslutning till området.

Det aktuella området består i väster av ett småbrutet jordbrukslandskap med inslag av bebyggelse. Bebyggelsen i området är i huvudsak traditionellt placerad, i skiljelinjen mellan skog och öppen mark. I öster och nordost dominerar skogen men även här finns viss bebyggelse. Bergsområdet i söder är bevuxet med barrblandskog och saknar i stort sett bebyggelse. Topografiskt dominerar området av fem bergshöjder som når nivåer mellan 38 och 52 meter över havet.

Den norra delen av området vid Hunga Gård består av ett småskaligt kulturlandskap med mycket känslig landskapsbild. Utöver dessa upplevelsevärden används denna del flitigt för bland annat längdskidåkning.

Vid Hunga gård bedrivs ett aktivt jordbruk och stora delar av Hungaområdet utgörs av åkermark och skogsbetemark. En stor del av Hunga ingår i riksintresset Trosaåns dalgång. På några ställen finns fornlämningar från brons- och järnålder. Ny bebyggelse får inte riskera att påtagligt skada riksintresset.

Rekommendationer

Med hänsyn till områdets stora värden för det rörliga friluftslivet och mot bakgrund av det stora bebyggelsetrycket i området provas ny bebyggelse med restriktivitet i varje enskilt fall. Stor hänsyn ska tas till områdets höga friluftsvärden och övriga allmänna intressen. Pågående markanvändning får inte avsevärt försvåras. Etablering av ny bostadsbebyggelse får i princip inte tillkomma, däremot